

GRADSKA BIBLIOTEKA
"JURAJ SIŠKORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

C. K. Državno Odvjetništvo u Šibeniku
I. R. Procura di Stato in Sebenico
Stiglo dne..... sat..... pod.
Pervenuto li... 27.8.08... ora... 5. pom. md.
Primjer..... Nadp..... Pril.....
Esampl..... Rubr..... Alleg.....

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. I.

ŠIBENIK, 27. kolovoza 1908. god.

Broj 18.

Bračo težaci, na okup!

Ovih dana „Gospodarski viestnik“, što izlazi u Zadru, donio je članak, kojim zove poljodjelce na okup.

U tom članku ima puno toga, što nebi pisac smio bio napisati, jer je on dosta kriv, ako našem težaku nije bolje.

Naše Zemaljsko gospodarsko vieće, na glavi kojega stoji sam pisac članka, jest moć, jest sila, koja ima da u svoje ruke preduzme cijeli gospodarski rad naše pokrajine, a što mi naprotiv vidimo? Još vlada sve to drži u svojim rukama, a držati će sve dok je bude volja, jer predsjednik našeg pokrajinskog poljodjelskog vieća nije čovik stručnjak, mlitav je i pred vladom.

Pokrajinsko poljodjelsko vieće imalo bi imati dobro uređenu poljodjelsku poslovnicu u Zadru, a podružnicu u svakom kotaru, a na žalost nema ni jedne, izim ono nešto mršava u Zadru, a i to je u vladinim rukama, tako da je Bože oprostite više na štetu, nego na korist naroda.

Pokrajinsko poljodjelsko vieće, moralo je nastojati, savjetovati, upućivati, da se u svakom kotaru osnuje bar po jedna Kotarska gospodarska udruga, a naprotiv što mi vidimo?

Ovi dana tajnik vieća, koji kad prima 3500 K plaće, morao je sve ovo znati prije, dobio je 2000 K podpore od vlade, da idje učiti, kako se upravlja poljodjelskom poslovnicom i kako se osnivaju kotarske gospodarske Zadrugе. Tako on će kroz ovu drugu godinu imati plaću od 5500 K, a mi ćemo s našim poljodjelskim viećem spavati.

Zove li se ovo zvati poljodjelce na okup?

Ko želi narodu iskreno pomoći, taj u narod zalazi da upozna njegove potrebe. Nu, što mi vidimo? Vidimo, da ni tajnik vieća, ni predsjednik, pa ni nijedan drugi član, nije se još nikada makao u narod; nije još nikada ni jedan se potrudio, da nam obstojeće kotarske gospodarske Zadrugе pregledaju i dadu uputa i bodrenja. Na žalost opažamo, da je njihova ljubav napram zadrugama tako velika, da se za nje zauzimlju uprav koliko i vlada, koja ima punih 6 mjeseci da drži na stolu spise i neće, da prosljedi na potvrdu g. namjesniku izbor predsjednika i zamjenika naše kotarske gospodarske Zadrugе.

Na okup težaci, to smo vazda preporučivali, a preporučamo i danas.

Svugdi di su prilike udružite se, skupite se u seoske blagajne, gospodar. udruge i potrošne zadrugе, jer udruženje je moć i sila i u udruženju leži naša gospodarska budućnost.

Pisac članka zove poljodjelce sada na okup, a nezna, da smo okupljeni prije njega u 135 seoskih blagajna i inih gospodarski udruga oko „Zadružnog Saveza“ u Splitu, 168 oko „Ljubljansku Sveze“ 56 oko „Srbske Zore“ u Dubrovniku.

Kako vidimo naš se narod počeo liepo udruživati, a koje mu udruženje fali? Uprav ono, što se odnosi na pokrajinsko poljodjelsko vieće, a to su „Kotarske gospodarske Zadrugе“. Evo piscu članka otvoreno polje i nek radi na ovaj plodnoj njivi.

Nego, gospodin pisac zove poljodjelce na okup, a znaš težače zašto? Brzo su izbori. Kako vidiš, naša stranka pravaška se uređuje, da što više čestiti svojih članova bez razlike staleža pošalje u sabor, kao svoje zastupnike. Vlada to zna, a to joj nije drago, jer ona hoće, da ima u saboru ljude, koji će činiti sve ono, što vlada hoće, a ne ono što narod hoće i kako im narodne potrebe nalažu, stog se brzo jadu dositila i gleda sa svake strane i zove svakoga u pomoć, samo da pomuti naše pravaške redove. Ali težaci, budimo čvrsti ko hridina. Slušajte samo glas svojega poštenja i svoje savjesti. Bižite od svakoga onoga, koji licka, a slušajte samo one, koji bez straha samo istinu govore i po istini rade, da vas podignu iz nesretnog stanja i znanja u koje zaisto niste upali svojom krivnjom. U to ime velimo: Težaci, na okup!

Demokratski advokati i Splitski težaci.

Na 16 c. mj. u Splitu se dogodila buna, koja je odjeknula na daleko. U prošlom broju i mi smo o njoj progovorili, pa i obećali da ćemo se danas obširnije pozabaviti, Stvar je u rukama suda, jer počinjeno nasilje spada pod kazneni zakon, zato ne možemo se priti u sudske posle, nego ćemo samo promotriti uzroke, koji su naterali težače na nasilni korak.

Težačko pitanje.

Ovom pitanju demokratski advokati dali su sasvim drugi oblik, nego je običaj kod drugih naroda. Dvanaest točaka, koje su turili u ruke težaku da se za nji bori, nisu sve ni opravdane ni pravedne. Ima ih, koje vlastnicima zemalja otimlju zakonita prava,

od kojih se oni ne mogu odreći. Dok su neke točke postale u rukama težaka sila, prama vlastnicima su bile očita nepravica. Demokratski advokati nahuckali težače, da pitaju sve, a vlastnici nisu mogli na takav zahtjev pristati.

Tako ostadoše pri svojoj težaci i vlastnici zemlja. Krivnjom demokratskih advokata zaoštrila se borba, a sporazum se nije mogao postignuti. Tako je došlo do javnog nastlja. Bilo je zla, ali može biti još i gorega.

Ovomu stanju nisu krivi vlastnici zemalja, jer ne mogli pristati na predložene točke: ne može se za pravo kriviti ni težače, jer ako se pokazase nepopustljivim to je uslied huckanja demokratskih advokata i njihovih prirepina.

Težak splitski nije znao, da u onim točkama ima protu zakonitosti, ali su znali demokratski advokati, koji ne rade da težaku pomognu, nego da sebi crpe korist. Svoga nemadu ništa, pa im je bilo lako obećati tudja imanjanja.

Demokratskim advokatima bila je potreba od pristaša, zato se uhvatiše težačkog pitanja. Znali su oni, da ih ima mnogo kod puka, koji ne misle svojom glasom, i da više vjeruju onomu, koji im više daje ili obećaje. Lagodeć ovoj pohlepnosti, nadjoše demokratski advokati veliki broj pristaša.

Nije im bila pri duši korist puka, nego osvajanje puka, jer kad puk vidi da mu oni najviše daju, puk će im na uzdarje dati občine i zastupničke stolice, pa će i njihove kancelarije imati mnogo posla. Ovo je njima ležalo na srcu i drugo ništa.

Pisanje demokratskih advokata poslie napadaja.

Više smo puta dokazali, da demokratski advokati pišu za puk na jedan način, a za gospodu na načim protivan. Tako se na rogove turaju „Pučka Sloboda“ i „Sloboda Gospodska“. To je sasma čudnovato, kad znamo da Dr. Smodlaka podpisuje i jednu i drugu.

Sada čujte kako on piše u „Pučkoj Slobodi“ o dapadajima u Splitu: „U prošastu subotu i nedjelju nekoliko težačkih mladića (Dr. Smodlaka ne će da kaže da ih je bilo od 150 do 200 mladića, nego samo nekoliko!) priredilo demonstraciju proti nekim pučkim odmetnicima, koji najviše ruju proti težacima i proti pučkoj stranci (Znaj, puče, da Dr. Smodlaka zove odmetnicima one, koji ne će da im Dr. Smodlaka sjedi na glavi!). Omladina im je izkazala svoj prezir namazavši ih u sred puta čadjom, jajima i pomidorima“. Drugim riečima ovdje se kaže, da što je omladina učinila, da je dobro učinila. Tako Dr. Smodlaka u „Pučkoj Slobodi“.

A u „Gospodskoj Slobodi“? Nakon što je kazao što su napadači učinili, nadodaje: „Ne ističemo ovo, da možda pohvalimo demonstrante, već smo samo htjeli da pokazemo, kako je splitska „revolucija“ ostala u granicama običnoga uličnoga izgreda, koji ipak osudjujemo“. Dakle ovdje Smoldaka osudjuje napadače, a zašto ih nije osudio i u „Pučkoj Slobodi“? Jer nije imao srčanosti, pošto bi tada izgubio pristaše težake, koji hoće da ih se hvali.

Još on piše u „Gospodskoj“ da želi „da mir i red ne bude više poremećen“, a u „Pučkoj“ ne će da odvraća težake što su čadjom jajima i pomidorima napali poštene, radišne i mirne gradjane.

Zašto ovako na dva načina piše Dr. Smoldaka? Jedino da zavara i puk i gospodu.

Mi mu velimo: Ako on hvali nasilnike težake, onda se morao staviti njima na čelo, ako ih kudi, onda je morao isto doći da ih miri.

Ali se dogodilo obratno. Dr. Smoldaka i njegovi drugovi demokratski advokati ostadoše kod kuće, pustivši, da od njih nahuckane težake gone žandari u tamnice. Sad su osudjeni na zatvor ili globu. Globa ukupna iznosi blizu četiri hiljada kruna. Gospodo demokratska, ne veselite se što težaci ginu za vas, jer će doći vrijeme da će težak otvoriti oči i poznati vas, da ste vi njegova najveća nesreća i nevolja.

Sokolska „Krešimirova Župa“.

U prošlu nedjelju Šibenik je doživio nenadano liepo slavlje. Tog dana Sokolske čete iz Drniša, Vodica, Murtera, Betine, Tiesno i Mandaline pohriše u Šibenik, da izaberu upravu svoje „Krešimirove župe“, koja je pozvana, da pod svoje okrilje uzme sve sokolove gori imenovanih društava. U pohode k braći dodjoše odieli Zadarskog i Splitskog sokola, dok je onog Biograda na moru zastupao njegov starosta g. Pelicarić.

Dolazak sokolova.

U 8 sati bio je najavljen doček gostiju, i svi dodjoše kao po dogovoru. More leprši narodnom trobojom, a s kopna se javlja, drniški je Soko, blizu grada. Tko iz daljeg dolazi treba ga prije i dočekat. Šibenski soko sa svojim pomladkom, na čelu mu Šibenska glazba uputi se da dočeka braću iz Drniša, a kad se izmjene pozdravi korporativno upute se k obali, gdje su jur bili se povrstali prispjeli sokoli s morske strane. Ganutljiv prizor. Glazba svira, svi sokoli, ko ukočeni stoje na pozdrav braći, a kod ovo srši rukuju se, ko da ih je jedna majka rodila i bielim mliekom doila. Starac pruža ruku mladome, gospodin težaku, posjednik zanatliji i radniku, ko da su medju sobno bili i pod jednim krovom živili, a sad se iz tudjine vraćaju.

Povorka preko grada.

Kad svrši rukovanje: Pozor! Nastup! najavlja odlazak s morske obale. Sokoli se vrstaju po veličini, bez obzira kojoj četi pripadaju, glazba zasvira sokolsku koračnicu, četa od 240 kršni ljudi i momaka uz 80 mladi sokolića, ponosno koraca preko široke ulice, Poljane u sokolsku dvoranu, gdje staroste šibenskog sokola D.r Krstelj oslovi četu, koja se potom razidje.

Izbor starišinstva „Krešimirove župe“.

U 10 sati sledio je izbor starišinstva „Krešimirove župe“. Jednoglasno izbor je bio obavljen ovako: Starosta D.r Ivo Krstelj, podstarosta Pavao Nakić, tajnik Dinko Sirovica, blagajnik Antun Vlahović, vodja Josip Regner, a zamjenik Niko Blažević.

Zajednički objed.

U 12 sati bio je u prostorijama Sokola zajednički objed. Bilo je nazdravica. Radi prostora lista možemo samo napomenuti onu D.r Krstelja i D.r Drinkovića. Obe bile su prožete skroz rodoljubnim duhom. Oni vide napredak i jačanje narodne sviesti u sokolskoj četi, koja mora da bude prava narodna vojska, naprama svakom onome, koji bi se osudio da dirne u prava Hrvatske. Govorili su takodjer o načinu, kako treba da svaki sokol zaboravi na sve ino, a radi samo za onaj barjak na kome je napisano: Domovini služi!

Vježbe na Poljani.

U tri sata sokolovi krenuše preko obali i grada na „Poljanu“, gdje su sledile skupne vježbe. Mlade „sokolašice“, koje su stupale prve pred četom, bile su svukud najsrdačnije pozdravljene.

„Poljana“ ko vlada neva okitila se je u pirno ruho, da primi na svoje tlo jednokrnu susjednu braću.

Iza kako se ciela „Krešimirova župa“ kao na uspomenu njezina osnuća slikala, započele su vježbe sokolova.

Dvisto kršni momaka koracaju, da se zemlja tresse, a vježbe izvadaju tako tačno da bi reka čovjek, ovi ljudi zaisto čuju svaki dan glazbu. Nu nije to. Uho je dosta našem narodu, jer on i uz javorove gusle zna izvadjati najbolje komade.

Splitski odiel radi toga, što je morao odlažiti, izveo je odmah vježbe na „ručama“ i „konju“. Liepo su radili i bili su po zaslugi od gradjanstva nagradjeni odobravanjem. Nek je ovim našim sokolovima na diku!

Odiel zadarskog sokola, bio je popraćen burnim rodoljubnim poklicima.

Pomladak šibenskog sokola bio muški, bio onaj mladih sokolašica izazvao je udivljenje.

Nezna čovjek čemu bi se više divio. Zapt ili ti vam stega uprav je vojnička, a izvadjenje pojedinih vježaba uprav te začarava. Ovamo skaću preko ćunja, onamo potežu konope po mornarsku, tamo se vrte na ručama, uprav nešto ne čuvena i do danas nevidjena u našem gradu. Mladi sokoli napred! Bili na diku svojim učiteljima, a domovini na korist i čast. Sokolašice! To su vam mile djevojčice, možemo reći djeca, koje tek od malo vrijeme odlučiše stupiti u šokolašku četu. Pogledajte ih kako veselo koracaju. Prave naše stare junakinje, koje dadoše i glavu svoju na oltar naroda svog. Vježbale su da nisu mogle bolje, a priznanje gradjanstva, nek je plata njima i njihovom učitelju na trudu uloženu. Samo napred! Šibenski Sokol, zadivio je gradjanstvo u svim vježbama, a nadasve sa onim u zadnjem dielu. Tko bi ikad nazad godine mogao i pomisliti, da ćemo mi u Šibeniku moći uživati nasladu gledajući, kako se naši kršni momci, bez ikakvog gimnastičnog uzgoja u mladoj dobi, okreću po spravome

za tjelovježbu, ko da su se na njima rodili i uzgojili. Nek im je priznanje općinstva na čast i diku.

Povratak u sokolsku dvoranu.

Po dovršenim vježbama ciela župa, predvodjena glazbom obišla je grad i pokraj mora povratila se u sokolsku dvoranu. Noć tamna, a kroz bengarske svieće prolaze naši sokolovi uz pratnju hiljadu poklika mnoštva, koji ih okružuje.

U dvorani „Sokola“ Starosta D.r Krstelj zahvali sokolovima, pomladku i mladim sokolašicama na maru i brizi, koju su pokazali za sokostvo i bodreć ih da ne sustaju. Sokoli se grle i spremaju na odlazak kličuć: Zdravo! Tako se svrši ova liepa svečanost na čast Šibeniku i ponos sokolskoj ustanovi. — Zdravo!

Zavaljivanje ribarskih pošta.

Svi vidimo, da nas kopno sve to više izdaje. Filoksera nam uništjuje lozu, uš maslinu, nerodica bojam, suša ubija žito, buhać i duhan; blago skapa s nestašice hrane, pa kud ćeš druge i veće žalosti.

Pomislimo, što bi od nas bilo, da ne živimo uz ovo naše pitomo i blago more. Možemo reći, da stanovnici naših manjih otoka, hrane se izključivo ribom, a tako više manje i cielo primorje.

Jedan glasoviti čovjek je rekao, da je more bogata njiva, koju nije potrebno ni orati ni kopati, a da nam plodi. Ovo je živa istina. Lozu moramo sadati, navrtati, rezati, pliviti, mladiti, trgati itd.; maslinu klastriti, gnojiti; njivu orati, sijati, pliviti žeti, žito tući itd., dakle silna truda podnieti, dok do ploda dodjemo. Velik je ribarev trud, ali taj nije onako dug, da čeka svoju korist. Ribar se bori s morskom pučinom, baci mrežu, a više manje evo odmah koristi. Nego, što se više puta događja. Ribe je dosta na vidiku i mreža se zapeše. Ribar mirno uz svoju družinu poteže uze i mreža ide sve to više kraju. Na jedan put mreža postane težka. Časovito ribari veseli, taru dlane misleći, saka je puna ribe. Potegnu malo življe, a ono one prve težine, ako je saka slaba, nestane. Mreža kraju, saka pod brod, ali — prazna, a na njoj velika rupa. Jadani ribar kuka radi izgubljene ribe, a opet koliko će vremena uložiti, a i truda i troška, dok sve to uredi i opet se na ribanje spremi. Recimo, kad je ljetno ribanje, lov tunja, palamida (polanda), srdjela, lokarada i t. d., nije ti više puta, kad se ribaru ne bi bilo ovo dogodilo, mogao postati bogat, a tako mora ostati siromah, kako u istinu i jest. Nitko ne zna, što ribaru jedna noć može donieti.

Kako se dakle ovo događja. Doduše moramo priznati, da na nekim poštama za ribanje ima po dnu kamenja, koje se neda dignuti, već bi ga valjalo minati. Na ovim poštama ili se ne riba, ili ako se riba, nastoji se i gleda se, da se zlu izbjegne. Je li saka zapela, digne se na brod i mirna Bosna, kad upalilo nije. Jača struja, nego li ljudi i prije, nego oni mogu, da mrežu izdignu, morska struja baci je tamo gdje se ribari niesu nadali, a pošto znaju, da se je to moglo dogoditi, na vrijeme zlo preduzetnu i ako ribu moraju pregoriti.

Ali više puta ribari zapašu ribu na čistoj pošti, na kojoj su zapašali više puta,

bez da im se ikada ikakovo zlo dogodilo, pak na jedan put mreža zapne, popuca i eto nesreće i žalosti. Je li zar preko noći na onoj pošti naraslo grebenje o koje se je mreža raztrgala? A nije doista! To grebenje bacila je preko noći zločinska ruka, samo da naškodi bratu svome. Ko ribar nije, toga za tom poštom mala briga tare. Tko ribar nije, nema ni broda da tamo kamenje i balvane prenese. S ovih razloga dade se zaključiti, da sami ribari zavaljavaju ribarske pošte iz prkosa jedan drugomu, ne sluteć ni sami, da tim kopaju jamu samima sebi i svomu blagostanju.

Ribe je dosta na vidiku i ušla je na poštu. Tunji, palamide, srdjele, lokarde, lancarde (plavice) i druga plovuća riba došla na zapas, ali tko smi sa šabakunom u more? Riba se mirno šeće i pašuje, a kad joj dodije izlazi i opet se povraća, a naši ribari grizu prste, te tek sad vide zlo, koje su počinili.

Zaredaju se molbe na pomorsku vladu, ribarsko društvo, da se pošta očisti, ali vlada odgovara, bila vam je lani očišćena, tražite krivca, koji je bacio kamenje i nagnaćemo ga da pod svoj račun poštu očisti i bačeno kamenje podigne. Krivac se ili iz straha, ili iz čega drugoga pronaći ne može, a više puta i noć nema očiju, pošta ostaje na godine zatrpana, a naši ribari se šeću i gladuju.

Premda je zakonom strogo zabranjeno zavaljivanje pošta ribarskih i premda su kazne i posljedice velike, to se ovo često zbiva. Da se ovom zlu na kraj stane bilo bi dobro, da se putem pouke upozori ribare, kako radi njegove časovite mržnje i želje za osvetom naprama bratu svome, u isto doba čini štetu i samom sebi, a više puta i veću nego kome drugome. Ako je kome ribaru što skrivio brat njegov drugi ribar, pa bio on i iz petog sela, neka ga tuži sudu, pomorskoj vlasti itd., jer su vlasti pozvane, da kazne krivce, a ne smijemo se mi osvećivati na onome odakle više puta ovisi naše bogatstvo, blagostanje i prehrana celog mjesta. Kad se god krivci pronadju i kad se temeljito dokaže, da su počinili ovakav zločin, imali bi biti najstrožlje za uvid drugima podepsani.

Izpravci. Donosimo ove izpravke, na koje ćemo se osvrnuti u dojučeršnjem broju, da se vidi gdje je istina, a gdje laž. — Neka se dakle demokratski advokati malo uztrpe.

Fvo ih:

Uredništvu lista

„Prava Pučka Sloboda“

Šibenik

U smislu § 19. zakona o štampi pozivljem vas, da odnosno članku „Dr. Smoldaka i mali puk“ uvrštenu u br. 15. Vašega lista štampate ovaj

Ispravak:

Nije istina, da je neki M. K. rekao Dr. Smoldaki; „vi mene varate, vi meni lažete“.

Nije istina, da je Dr. Smoldaka naredio, da toga Zagorca M. K. protjeraju iz njegove kancelarije.

Nije istina, da je na to cijelo osoblje kancelarije skočilo se na noge i izbacilo van Zagorca.

Nija istina, da je Dr. Smoldaka rekao tom M. K.: „Uvreda je za me, da dižeš od mene karte, brate moj, ja ću se zauzeti snojski za

vašu pravdu, ne boj se ti zla, moj prijatslju“.

Nije istina, da je dr. Smoldaka rekao tom M. K.: „A ja tebi ne dam ništa. Povratit ću ih (karte) općini ili načelniku, ako mi ih zatraži“, nego je Dr. Smoldaka rekao dotičnome seljaku, da parnične spise može predati samo obćinskom načelniku, koji mu je dao parničnu punomoć, pa ga je za to poslao načelniku, da ga ovlasti da može pridici spise.

Nije istina da je isti M. K. rekao Dr. Smoldaki: „Ako su popi i fratri proti vami, ali vi ste proti nami biednim težacima. Pošten čovjek ne postupa, kako ste vi s nami. Ovakog nepoštenja još niesam goživio“, — nego je istina, da je dotični seljak, uzevši spise, uljudno se oprostio od Dra Smoldake, ne izustivši ni jedne uvredljive rieči.

U Splitu, 18. kolovoza 1908.

Odvjetnik D-r Josip Smoldaka.

Uredništvu lista

„Prava Pučka Sloboda“

(odgovorni urednik Vlad. Kulić)

Šibenik

U smislu § 19. zakona o štampi pozivljem Vas da štampate ovaj

Ispravak:

U br. 15. Vašega lista pod naslovom: „Radi jedne ovce Smoldaka dobio K 250“, piše, da je advokat Smoldaka branio Juru Čatlaka p. Josiga iz Visoke radi kradje jedne ovce, ali da ga je obrijao uz dlaku, jer da ga je ovca zapala 250 kruna.

Nije istina, da je advokat Smoldaka radi jedne ovce dobio K 250, nego je istina da je Jure Čatlak njemu platio K 60 i to ne za samu obranu, već na podmirbu svih njegovih pristojbina i troškova u dotičnoj kriminalnoj parnici (proučenje spisa, jedan pismeni predlog za svjedoke i dvije kriminalne razprave).

U Splitu, 18. kolovoza 1908.

Odvjetnik D-r Josip Smoldaka.

Naši dopisi.

Rad „Prave Pučke Slobode“ koristan je puku.

Iz Lećevačke občine u kolovozu.

Cienjeni gosp. uredniče! Vaš članak pod naslovom „Na srce pravim prijateljima puka“ tiskan u br. 14. vaše „Prave Pučke Slobode“ našao je liepog odaziva u našoj občini.

Načelnik svojski se je zuuzeo, da dobije opros poreza za cijelu občinu, da vlada priteče narodu u pomoć sa obilatim novčanom pomoći i da oprost od poreza brašno i svaku drugu hranu, koja će se uvoziti u Zagoru.

Župnici svi skupa upravili su molbu na vladu, da rieši narod bar za ovu godinu župničke redovine. A župnik Radošića skupa sa svojim župljanima upravio molbu na vladu, da se narodu oprost župnička redovina i porez, a da javnim radnjama dade narodu prigode, da hasluži štogod prehrane i da pri predaji duhana ovaj bude savjestnije razdieljen i plaćen.

Seoska blagajna na zadnjoj svojoj skupštini prihvatila je predlog jednog župnika, da se članovima dobavi hrana za cijelu godinu.

Eto, odazvali se vašem članku pravi prijatelji puka, dočim Smoldakovci niti da su se makli. Deveta briga njima mali puk; oni

će se zaletiti do njega i obećavati mu brda i doline za vrijeme izbora.

Sada se pak ozbiljno radi o tome, kako da se ustanove u občini još dvie seoske blagajne.

Još bismo pripomenuli obćinskoj upravi, da oprost narodu lugárskih i poljskih globa i da bude blaga pri udaranju istih.

Eto, sada je na vladi da vrši svoju dužnost, prama ovom zapuštenom pučanstvu.

Narod hoće da vidi vladu na djelu, jer ga njezini programi na papiru ne zadovoljavaju.

Vi ste, gosp. uredniče, spomenutim člankom udovoljili narodu. U vami i u vašem listu on sad vidi pravog prijatelja. Ne odustajte od započetog rada. Češće se sjećajte siromašne Zagore, Zagora će vam biti harna i blagosiljat će vaš rad.

Dao Bog, de se i ostali prijatelji puka u obćinama Zagore i Bukovice odazovu vašem plemenitom pozivu.

Zagorski župnik.

*

Naši predlozi tiskani u br. 14., kako da se pomogne Zagori i Bukovici eto već daju svoje plodove. Želja je naša da se maknu i oni, koji niesu još molbe prikazali. Neka dakle župnik i druge vidjenije osobe u selu prepisu i podpišu one tačke, pak neka ih pred pukom koje nedjelje proštiju, da tako puk znade što se pita za njegovo dobro i tko se za nj brine. Ne uspije li molba znat će puk, odakle ga led bije. Pravaši! ne obzirite se na demokrate, kojima je samo do psovanja i vike, a ne da koristnim radom pomognu biednom težaku. Dakle ruke na posao. Uredništvo.

Odgovor demokratu Juri.

Iz Srednje Dalmacije.

J. Kapić odkad isti slagari tiskaju „Pučki List“ i Smoldakinu „Slobodu“, kao da ga nešto zamantalo. „Pučki List“ stao glavinjati. Vidio Jure da je sad moda tući po svećenstvu, pa ko čovjek od mode, udri i on. Mislio Jure, da za postati slavan ili zastupnik mora se vikati u kut popovi, on željan obojega, stao u „P. Listu“ te diple svirati. Lijasto i zakučito oborio on vatru na rodoljubno svećenstvo. Ne će Jure u čelo već zaledjice. Ne će on da puku govori: Ne slušaj, puče, svećenike, već on iz daleka kopa lagum savjetujuć, da se popovi sakriju u sakristiju, da se tobož ne smućuju braća zemaljskim stvarima. Ala Jure, liepe željice! Nek kamatnici deru puk, a ti pope u sakristiju i muči! Nek „Pučka Sloboda“ kvari narod, a ti pope u sakristiji šuti! Jure, kud to zape, ta bolan ne bio, kad bi ti popom samo u sakristiju dosljedno po jednakoj pravici moglo bi se nepametno i reći: Ti učitelju u školu, ti presjedniče vinaru u konobu, ti doture u kancelariju i t. d. Kaži Jure gdje si čitao, da pop na sv. redjenju gubi prava i dužnosti građanske, a postaje drveni kip sakristije? U pamet Jure. Neopazice si se u tor demokratski ušuljao, a sad pazi kako ćeš izaći.

Kremenjačka perjanica osudjena.

Betina, 20. kolovoza.

Ovomjestna kremenjačka prirepira demokratski prijio, radi njegove lažne pismene potvore protiv povjerenika društva „Croatia“, bio je od okružnog suda u Šibeniku usudjen na 20 dana zatvora.

Čestitamo njemu i družini na ovoj liepoj stečevini!

Istina.

Posebni poučni dio „Prave Pučke Slobode“.

Je li šuma koristna?

Čudna li pitanja, zar ne?

U pradavnim vremenima, obstajale su širom naše domovine, nepregledne krasne šume. One su pokrivala brda i doline, protezale su se uz more, polja, uz rijeke i potoke i t. d.

Narod se je počeo množiti, množile su se i njegove potrebe, koje je dielom namirivao od šumskog zemljišta. Drva za ogrjev, alat, za gradjevinu i obrt, dobivao je iz šume. Kad mu je ponestalo težatnog zemljišta, ili je htio proširiti svoj zemljišni obradivi posjed, krčio je šume, ondje, gdje je šumsko zemljište bilo prikladno za poljoprivredne svrhe. Ovo posljednje opravdano bilo bi ondje, gdje premalo obradive zemlje ima, odnosno, kad bi krčevina suzrazmjerno prama uloženom trošku i trudu, davala veći prihod nego li šuma.

Gorsko i krševito šumom obrašeno zemljište, koje se nije moglo upotrebiti za drugu kulturu, upotrebljavalo se je za pašu blaga i sječu drva. Ovo dvojako uživanje šume u jedno te isto vrijeme, najviše je doprinelo ogolečivanju. Dok iz panja posječenog stabla, izbilo je po više mladica prikladnih za razvoj drveta, pašom bile su brštene, i tim za daljni napredak postale nesposobne; zakržljavile su.

Kroz cijelo vrijeme ovakovog upotrebljivanja šume, malo se tko brinio, da sa novim uzgojem nadoknadi posječene i uništene šumske površine. Usljiv toga su nastale goleti koje i danas postoje, samo riedko gdje da je zemlješta, ostalo šumom obrašeno, ali i to je više grmež, nego šuma.

Istina bog, dá su stvarani bili zakoni i izdavane bile naredbe, u svrhu da se tamenjenje šume preprieči, nu sve to malo je pomoglo.

Neuredno uživanje šume prelazilo je od otca na sina, do današnjeg dana. Ovaj našao šumu, a ne imao pojma o njezinom postanku, obstanku i unapredjivanju, mislio je da je pomanjkat nikad neće, da je ona od vjeka i ostat će do vjeka, i istoga se nije mogao sprijateljiti mišlju da treba šumu gojiti, ako se hoće od nje imati pravé koristi. Pod takovim, sám sebi stvarajućimi predmjenama, nije si mogao oplemeniti čustava za uzgoj i uzdržavanje šume, već naprotiv zarorna mu je bila i svaka odredba, koja ga je u tom pravcu upučivala.

Što je šume ostalo iza Mletčana, donekle i domaći sinovi su pomogli smanjiti joj vriednost, ipak i dan danas još sa stanovite strane nepodupiraju se dovoljno poduzete s hodne mjere da se šume već postojeće, sačuvaju, a goleti, šumom odievaju.

Gojdbene odredbe često puta kršile su se; više puta je kršenje bilo pokriveno, dapače i dozvoljeno od stanovitih činbenika, ali ne za cilj šumogojstva, već za nešto sasvim drugoga. Našlo se je a i danas se nalazi „pučkih dobrotvora“ koji akoprem po svom položaju, na prvom mjestu su pozvani da šumogojstvo podupiru, na žalost, ako im to nestoji u sobstvenom interesu, ili je u oprieči sa istim, protiv su njega.

Iz svega ovoga ističe samo po sebi

naslov ovog članka „Je li šuma koristna“? Velimo, da je koristna i prekoristna, dapače možemo tvrditi, da je koristnija, nego li mnoge druge vrsti gojdbé.

To će se viditi iz doli nanizanog razlaganja. (Sliedi).

Prigovori i odgovori.

Kremenjačka ljubav naprama težaku. Svakome je poznato, da je ove godine nestašice krme za blago.

Ljudi stali nabavljati sieno iz Italije, a većina naravno, ne radi svoga blaga, nego radi dobiče. Tako su na 16 srpnja ove godine, prispjeli iz Italije u Šibenik dva puna parobroda siena, a da mi nismo znali ni pitali za koga jest ili nije sieno.

Znatiželjni ljudi naše, a i kremenjačke stranke, pošli su više iz znatiželjnosti, nego li ino, da vide sieno. Ostali su razočarani, kad vidiše, da je sieno pokvareno, te da nije nego za štralju, a ne za hranu blaga.

Mi smo ovo njihovo mienje iznili u broju našeg lista od 16 srpnja ove godine, tražeći, da vlast pregleda sieno. Nas pri ovom nije vodilo ništa drugo, nego da pomognemo narodu i da usljed pokvarenog siena ne crkne jadnom težaku ono malo blagu, što mu je iza noža ostalo.

Što će te viditi! Kremenjak“ izasuo je proti nama vreću pogrđnih izraza, koje danas dostojanstveno mu vraćamo u crno lice.

Nu vrijeme, dalo je nama pravo. Sve sieno, koje je stiglo iz Italije bilo je nevaljano, te su trgovci u Drnišu, dali stvar u ruke sudu, ostavljajući sieno na raspoloženje Talijancu, koji je hotio gnjoj prodati za sieno.

Ako je dakle vlast posredovala i proglasila sieno dovezeno iz Italije kao pogibeljno za zdravlje marve, to je naša zasluga. Ako će pako najviše pristaše „Kremenjaka“ imati od toga korist, i to je naša zasluga.

Jeli „Kremenjak“ imao dakle pravo, kad nas je obasuo cviećem iz njegova perivoja?

Prodane miešine i opake duše, znajte, da kad se radi za dobro puka, mi znamo baciti na stranu sve uvriede, jer puk je zaveden i nije kriv, već ste krivi vi pučki derači, koji bi i ovog puta na špale jadnog naroda, kao svagda, bili napunili svoje nezaitne tobolce. Ponosom i u brk vam kažemo, ako je narod spašem, da mu i ono blaga što je ostalo ne pocrkne, naša je zasluga. Ako ljudi neće izgubiti novac za nabavljeno nevoljama sieno, opet je naša zasluga.

Mi smo se izložili i pravo smo dobili, a vi ste branili izgublenu pravdu i hotiaste upropastiti narod u ovoj nevoljnoj godini. Sramite se! Biež te u kut i pokrite se kostretom!

Je li vladina prirepina? Učitelj Ruštia, koga već svak dobro poznaje, piše u vladinoj „Smotri“. Tu onomadne šibenski demokrati grdili su drugog učitelj što je pisao u istom listu. Sad je već sigurno, da će oni izbaciti iz svoje stranke Ruštiju, kad ovako očito daje znati da su demokrati blizu milostine vlade. Nije ovo prvi slučaj da Ruštiju miluju odozgor.

Obećaju pučanina, a proglašuju demokratskog advokata. U uvodniku zadnje „Pučke Slobode“ pišu demokratski ad-

vokati da će za zastupnike izabrati „ljuje iz naroda, koji žive u narodu i koji poznaju potrebe naroda“. U isto doba kazuju svietu da su za kandidata Makarskog izabrali D.r Werka. Ali to ne javljaju u „Pučkoj“ nego u „Gospodskoj“. Mudri su oni! Medjutim D.r Werk nije od našega naroda, njega samo hrani naš narod, a on pošto je demokratski advokat — narod dere.

Demokratski advokati drže ljude za budale. Komu nije poznato da odkad se pojaviše demokratski advokati da zaludjuju „mali puk“, da od tada nije više mira u našoj zemlji? Vredjanja, klevetanja, napadaji, izrugivanja n. p. u Splitu, događaju se svaki božji dan. Ovo svak znade, a kad svak znade, zaludu je govoriti da nije tako. Ipak demokratski advokati imadu obraza pisati da odkad oni „djeluju u Splitu, najuzorniji mir i red vlada medju težačkim pukom. S nikim težaci nisu našli rieči“. Puče, za koga oni pišu? Ovo je govoriti, da je dan noć, a noć dan, da je bijelo što je crno, a crno što je bijelo. Nije kud kamo, ili su demokratski advokati izgubili pamet, ili „mali puk“ drže za budalu. Ali puk nije budala, pa će tada li kada li odgovoriti kako valja lažnim demokratskim prorocima.

Što traži papa od popova. Pod ovim naslovom demokratski advokati pronose u „Pučkoj Slobodi“ upute koje sv. o. Papa daje svećenicima, pa se rastapaju u nasladi, kao da je Papa blagoslovio njihove krive „Slobode“. Što misle tim postići mi ne znamo, jer bi valjalo da nam dokažu, da Papa zabranjuje svećenicima: 1. Ljubiti domovinu, 2. Raditi za domovinu, 3. osnivati seoske blagajne, 4. Prosvjetljivati zdravim naukom mali i veliki puk, 5. Tjerati demokratske vukove iz svojih župa. Od svega toga papa ništa ne zabranjuje svećenicima, pa će se oni i unapried tako brinuti za Hrvatsku domovinu.

Medjutim dobro bi bilo, da demokratski advokati u Pape pitaju odobrava li on: 1. Kad oni lažu i klevetaju, 2. Kad siju u puku razdor, mržnju i nered, 3. Kad gule „mali puk“, 4. Kad napadaju svećenstvo svakim lažima i pogrđama, 5. Kad koji od njih ne vrši kršćanske dužnosti. Papa će im sigurno odgovoriti, ali se sve bojimo da demokratski advokati tada ne će uzkliknuti: „E-vala sv. Ocu, kad govori kao pravi pastir crkve; svaka mu se rieč posvetila“. Oni ne će ni pitati, ni sv. Ocu zahvaljivati, jer je njima laž sveta stvar. A mi vapimo: Od laživaca i varalica demokrata, oslobodi nas Gospodine. Amen.

Svega po malo.

Obilati lov zubataca. Ove godine lov okrunjenog zubatca u šibenskom prodoru vrlo je obilat. I u prošli utorak uhvatili su 54 glave težinom 600 hg. Prodavali su ga po 80 para kg.

Poruke uredništva. Dopisniku, Šibenik. Vaš dopis proti pisanju „Kremenjaka“ i napadanju na „Ubožki Dom“ uvrstit ćemo u narednom broju. Živili!